

Starověký Egypt

- Území přesně kopíruje tvar řeky Nilu
- Nil každoročně přináší životadárnou povodeň a záplavy – naplaveniny bahna
- V Evropě probíhaly doby ledové, na Sahaře „doby dešťové“ – poslední cca 3. tis. př. n. l.

Dělení:

- a) **Dolní Egypt – nahoře**
- b) **Horní Egypt – dole**
- Horní a Dolní Egypt jsou 2 státy spojené v jeden stát

Historie:

- Dlouhá zhruba 3 000 let

Dělení:

- a) **Archaické období (3150 – 2 700 př. n. l.)**
- b) **Stará říše (2 700 – 2 180 př. n. l.)**
- c) **Střední říše (2 000 – 1 800 př. n. l.)**
- d) **Nová říše (1 540 – 1 080 př. n. l.)**
- e) **Pozdní Egypt (7. st. – 30 př. n. l.)**

Společnost:

- **Faraon** – panovník Egypta – je bohem (vtělením boha na zem)
- Mohl se ženit pouze se sobě rovnými – sestry...
- **Nejvyšším úředníkem byl tzv. vezír**
- **Faraon → kněží → úředníci → nižší úředníci → řemeslníci a rolníci → otroci**
- Postavení žen a mužů je téměř rovnoprávné
- Nejkrásnější z faraonek byla Nefertiti, Kleopatra 7.

Archaické období:

- Nevznikly městské státy, ale centralizovaná říše → kvůli potřebě regulace Nilu
- Dolní Egypt - zemědělci
- Horní Egypt – lovci a pastevci

Velký sjednotitel:

- 3 100 př. n. l. – panovníkovi Horního Egypta se podařilo dobýt Dolní Egypt – Meni I.
- Začátek historie Egypta
- Založil sídlo faraonů Menfis
- Záznam o tom – Narmerova deska

Egyptské náboženství:

Amon :

- Bůh větru a vládce vzduchu
- Myšlenkou stvořil nebe a zemi
- Stal se bohem Egypta, králem bohů a ochráncem faraonů

Re:

- Bůh slunce a měsíce
- Charakteristické znamení – sluneční kotouč
- Má ohnivé oko
- Putuje ve sluneční lodi a každou noc bojuje s hadem Apopem

Hor:

- Zobrazován jako sokol
- Vládce nebe
- Byl ztotožňován s faraony

Thowt :

- Léčitel, Magie
- Jeden z nejznámějších bohů
- Podoba ptáka Ibise, někdy bílého páva
- Vytvořil různé lidské jazyky, čísla, počty, šachy, písmo

Hathor :

- Zobrazována jako kráva
- Bohyně hudby a radosti živých a mrtvých

Stará říše:

- Archaické období končí posledním panovníkem Dróserem
- Dróser začne budovat to, co dělá Egypt Egyptem – pyramidy
- Jeho pyramida leží v Sakáře → nejstarší pyramida
- **Egypt je nejstabilnější**
- Systematické zavlažování půdy, je zaváděn jazyk, písmo...
- **Chufu, Racheť, Menkaure → panovníci, kteří budují pyramidy v Gíze**
- Faraon **Racheť zároveň buduje sfingu** – tělo lva, hlava lidská, obličej faraona
- Počátkem tohoto období se také podařilo dobýt **dvě důležitá území – Sinaj (cenné suroviny – měď, tyrkys) a Núbie (zlato, dřevo, otroci)**
- Postupně dochází k bojům o moc, o zástupnictví → toho využívá šlechta
- Zaveden **úřad správce Horního Egypta** – jejich moc postupně sílí, dokonce se žení s egyptskými princeznami
- Celá situace vede k rozkladu centrální moci a k zániku staré říše

Střední říše:

- Znovu **sjednotit oblast se podaří faraonu Mentukotepovi II.** kolem roku 2 000 př. n. l.
- Vládne z nového sídelního města – Théby
- Po celé zemi dochází k budování ochranných valů a pevností proti nepřítelům
- Počátkem 2. tis. př. n. l. je **zavedena pozice „spoluvladaře“** – panovník si následníka vybírá za svého života

Konec střední říše:

- Koncem 17. st. př. n. l. vpadly do Egypta oddíly Hyksósů
- Měli moderní zbraně a hlavně bojové vozy s koňmi – dobyli Dolní Egypt
- Horní Egypt si udržel samostatnost – probíhá zbrojení proti uchvatitelům

Nová říše:

- **Faraon Ahmose porazí Hyksósy a opět spojuje Egypt**
- Hlavní město přemístěno do Vesetu
- Posouvá hranice asi k oblasti Sýrie
- 15. st. př. n. l. – **Faraonka Hatšepsut**
 - vládla asi 20 let – její vláda byla obdobím rozkvětu a budování
 - Budovala si svůj vlastní chrám
- **Faraon Thutmose III.** – Egypt získal největší rozlohu
 - Dobyl Núbii a na druhé straně znovu Sýrii
- Stále větší moc měli kněží → omezení panovníka
- **Amenhotep IV.** se pokusil zavést kult jednoho boha – Amana má vystřídat Aton
 - Nakonec byl zabit a lidé se vrátili zpět k osvědčeným bohům

- **Tutanchamón** byl pohřben v Údolí králů
1922 – Howard Carter našel Tutanchamonu hrobku
- Velmi **významnou dynastií byli Ramessovci**
- 13. století př. n. l. **Egypt válčí s Chetity – bitva u Kadeše** → dochována první mírová smlouva na světě, sepsána mezi Ramessem II. a Chetitským panovníkem

Konec nové říše:

- Poslední panovník je Ramesse III.
- Hlavní surovina je železo

Pozdní Egypt:

- **Egypt pod vládou cizinců**
- Nejdříve Asyřané, kteří dosazují saskou dynastii
- Pak jsou to Peršané – 525 př. n. l.
- 322. n. l. – Alexandr Veliký dobyl Egypt
- **Ptolemainos** – jeden z nejbáznivějších mužů v armádě
- **Kleopatra VII. + Markus Antoinos** = láska ☺
- 31 př. n. l. – bitva u Aktia – smrt Markuse Antoina
- 30 př. n. l. – Egypt se stává nejdůležitější římskou provincií

Kultura Egypta**Náboženství**

- Mnoho bohů (i zvířata)
- Nejvyšší bůh: Amon

Mumifikace

- Zajišťovala celistvost – přirozená
 - umělá

Literatura

- Papyrus (texty faraonům, zemřelým,...)

Vzdělanost

- Matematika, geometrie, astronomie, medicína, kalendář,...

Umění

- Sochy panovníků
- Soubor pravidel pro sochy panovníků

Architektura

- Pyramidy, mastaba (mohyla – nízký kolmý jehlan)
- Hrobky ve skalách
- Chrámy
- Pylon (triumfální brána chrámu Amenhotepa III.)